

Position Paper M50

t.b.v. AO BZK gemeentefinanciën 26 maart

De M50 – het platform van middelgrote gemeenten in Nederland – waarschuwt voor de steeds nijpendere financiële problemen van gemeenten. Hieronder lichten wij deze toe en dragen wij mogelijke oplossingen aan.

Ruim 7 miljoen mensen wonen in een middelgrote gemeente. Het zijn gemeenten die voldoende omvang hebben om te leveren wat inwoners nodig hebben en nabij genoeg zijn om te weten wat dat zou moeten zijn.

Gewone gemeenten met gewone mensen: de inwoners van Nederland.

De gemeentefinanciën worden onhoudbaar

Er treedt een disbalans op tussen de ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht van gemeenten. Middelgrote gemeenten komen in grote financiële problemen; relatief nog meer dan andere gemeenten. Het naderende ravijnjaar leidt tot een tekort van ruim €2 miljard bij middelgrote gemeenten. Verplichte bezuinigingen raken essentiële voorzieningen zoals bibliotheken, zwembaden en buurthuizen. Dit heeft directe maatschappelijke gevolgen voor de leefbaarheid, sociale cohesie en daarmee maatschappelijke weerbaarheid in ons land.

Daarnaast zijn tal van ambities van de overheid als geheel niet mogelijk zonder voldoende middelen in de basis. De inwoners van Rijk en gemeenten zijn dezelfde mensen; we moeten dus ook samen als overheden optrekken en elkaar niet tegenwerken of rekeningen toeschuiven.

→ **Dring erop aan dat de discussie wordt aangevlogen als een keuzeproces over de maatschappelijke taken. Zorg dat Rijk en gemeenten samen als overheden optrekken.**

Een aantal taken legt een extra, onevenredig beslag op de middelen

Op een aantal gebieden belanden de gemeenten nog dieper in de problemen dan het 'algemene' ravijn. Hier lopen de taken en beschikbare middelen zwaar uit de pas. Onderwijshuisvesting lijdt onder financiële tekorten, jeugdzorgkosten stijgen explosief en de Wmo-huishoudelijke hulp kampt met tekorten en wachtlijsten. Ook zijn we steeds meer geld kwijt aan wettelijke bepalingen op het gebied van informatieveiligheid en open overheid.

→ **Verhoog de urgentie om deze grote lopende kostenposten aan te pakken. Huldig bij decentralisaties het adagium 'geen nieuwe taken zonder knaken'.**

Minder aparte geldstromen en meer beslissingsruimte voor gemeenten

De onduidelijkheid over welke specifieke uitkeringen (SPUK's) verdwijnen of in de een of andere vorm behouden blijven, ondermijnt de beoogde vergroting van de financiële vrijheid van gemeenten. De herverdeling van middelen dreigt middelgrote gemeenten te benadelen, doordat geld mogelijk verschuift naar grotere of kleinere gemeenten.

→ **Vraag meer duidelijkheid over de omzetting van SPUK's en borg dat de nieuwe verdeling geen onbedoelde ongelijkheid creëert tussen gemeenten.**

Heb oog voor verschillen tussen gemeenten

Het huidige verdeelmodel voor gemeentefinanciën houdt onvoldoende rekening met middelgrote gemeenten. Zij krijgen bijvoorbeeld vaak geen extra financiering voor kwetsbare wijken, in tegenstelling veel tot grote steden. Bovendien worden regionale centrumfuncties die middelgrote gemeenten vervullen niet altijd goed ondersteund, wat leidt tot knelpunten in gezamenlijke voorzieningen voor omliggende gemeenten.

→ **Zorg dat vertegenwoordigers van diverse soorten gemeenten betrokken zijn in het vervolgonderzoek naar de effecten van de herijking van het gemeentefonds. Zet de herverdeling pas door als alle (neven)effecten bekend en ondervangen zijn.**

Investeren in gemeenten is investeren in Nederland. De keuzes die nu worden gemaakt, bepalen de leefbaarheid, de veerkracht en de ambities van onze samenleving voor de komende decennia.

De M50 roept de Kamer en het kabinet op om samen een stabiele, toekomstbestendige financiële basis te creëren voor gemeenten, zodat zij hun cruciale rol in de samenleving kunnen blijven vervullen.